

BIRINCHI TISHLARNING CHIQISHI VA OG'IZ BO'SHLIG'I SALOMATLIGI

Qulbuldiyev Humoyun Xudoyqulovich

Buxoro Innovatsion tibbiyot instituti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7442263>

Annotatsiya. Bolalar tishlari kattalarga qaraganda tezroq parchalanadi. Ular shakar va shokolad kabi mahsulotlarni ko'proq iste'mol qiladilar va kattalar kabi tishlarini parvarish qilishda ehtiyot bo'lolmaydilar. Ushbu maqolamda birinchi tishlarning chiqishi, og'iz bo'shlig'i salomatligi, kariyesning oldini olish va uni davolash haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar: boshlang'ich tishlar, kariyes, sut tishlari, bakteriyalar.

ПРОРЕЗАНИЕ ПЕРВИЧНЫХ ЗУБОВ И ЗДОРОВЬЕ РТА

Аннотация. Детские зубы разрушаются быстрее, чем взрослые. Они потребляют больше таких продуктов, как сахар и шоколад, и не так тщательно заботятся о своих зубах, как взрослые. В этой статье рассказывается о прорезывании первых зубов, здоровье полости рта, профилактике и лечении кариеса.

Ключевые слова: молочные зубы, кариес, молочные зубы, бактерии.

PRIMARY TEETHING AND MOUTH HEALTH

Abstract. Children's teeth decay faster than adults. They consume more foods like sugar and chocolate and don't take as much care of their teeth as adults. This article talks about teething, oral health, prevention and treatment of caries.

Keywords: milk teeth, caries, milk teeth, bacteria.

Boshlang'ich tishlar o'zgaruvchan bo'lishi mumkin bo'lsada, ular odatda o'rtacha 6 oydan keyin pastki qismdan boshlanadi va taxminan 3 yoshda yakunlanadi. Ushbu davrda pastki va yuqori jag'larga nosimmetrik ravishda 20 ta sut tishlari joylashtiriladi.

Sut tishlari – bu tug'ilishdan keyingi davrda davom etadigan va bulutli yoshgacha xizmat qiladigan tishlar. Ularning tuzilishi doimiy tishlarga qaraganda bir oz farq qiladi. Chunki bizning tanamizdagi hamma narsa sut tishlari bilan bir qatorda vazifaga va tizimli narsaga ega. Agar boshlang'ich tishlar buzilib, muddatidan oldin orqaga qaytarilsa, yon tishlar siljiydi va pastki tomondan doimiy tishlarga joy bo'lmaydi, shuning uchun ortodontik davolanish uchun doimiy tishlar kerak bo'ladi. Agar ular tashqariga chiqmasa va surunkali yallig'lanishni keltirib chiqarmasa, taglikdagi doimiy tishning kalsifikatsiyasiga va bolaning umumiy sog'lig'iga ta'sir qiladi. Birlamchi tishlarni pastki qismdan doimiy tishlargacha yo'naltirish ham mavjud.

Sut tishlarida doimiy tishlarga qaraganda ko'proq organik moddalar mavjud, shuning uchun ular kariylarga moyil bo'lib, parchalanish oson va tezroq bo'ladi. Bolalarda kariesning erta bosqichida sezilishi mumkin bo'lgan sovuq-sovuqlik va engil og'riq kabi signallarni bolalar izohlay olmaydilar. Ular buni juda kech og'riq bo'lishi mumkin bo'lgan azob-uqubatlar bo'lganda sezishadi. Bolalar kattalar singari og'iz orqali parvarish qilishga e'tibor bera olmaydilar. Bolaning jo'shqinligi, qiziquvchanligi va ota-onalarning munosabati tishlarni cho'tkalash odatini belgilaydi. Noto'g'ri ovqatlanish tufayli tishlar chirishga moyil bo'ladi.

Kariesning oldini olishga qodir bo'lgan vaktsina yoki dori hali ishlab chiqilmagan, ammo bugungi kunda karies sonini kamaytirish uchun materiallar ishlatilmoqda. Bemorlarga yoriq mastiklari deb nomlangan davolash usuli qo'llaniladi.

Molarlarning chaynash yuzasida «Yoriq inde» deb nomlangan kichik chuqurliklar mavjud. Orqa tishlardagi bu yivlarga yoriq mastiklari surtiladi. Ular oq va shaffof rangga ega va suyuqlikka asoslangan plastik materiallardir. Tish emaliga yopishib, karies shakllanishiga to'sqinlik qiladi va uning suyuqlik tutarliligi tufayli tish bo'shlig'iga to'liq yopishadi. Shu tarzda, jarayon tish yuzasida hech qanday aşınmadan amalga oshiriladi.

Bolalar kattalarga qaraganda tish sog'lig'iga ko'proq moyil. Tishlardagi ovqatni iste'mol qilgandan keyin hosil bo'lgan qoldiqlar karies shakllanishining asosiy omilidir. Shuning uchun bolalarda va o'smirlarda karies ko'proq uchraydi. Bu og'riqsiz protsedura, chunki tish va bolalarda hech qanday aşınma qilinmaydi, bu davolash usuli yordamida kariyesni osonroq sekinlashtirish mumkin. Keyinchalik doimiy tishlarning sog'lom shakllanishi uchun muhim davolash usuli hisoblanadi.

Bolalar tish ustidagi chuqurchalar va chiqadigan joylarni osongina tozalay olmaydi. Oziq-ovqat qoldiqlari va bakteriyalar ham shu chuqurchalarga joylashib, tishlarning emirilishiga olib keladi. Yoriq muhrlari suyuq va suyuq bo'lgani uchun ular molarlarning chaynash yuzasida Fissur deb nomlangan kichik chuqurlarning eng chuqur joyiga etib borishi va bu joylarni to'sib qo'yishi hamda oziq-ovqat qoldiqlari va bakteriyalarning yopishib qolishining oldini olishi mumkin.

REFERENCES

1. Khabibova N.N. Characteristic features of free-radical processes and antioxidant protection in the oral cavity during chronic recurrent aphthous stomatitis// *European Science Review*. - 2018. - P. 191-193.
2. Khabibova N.N. Changes in biochemical and immunological indicators mixed saliva of patients with chronic recurrent aphthous stomatitis// *European journal of pharmaceutical and medical research*. –2018. – (5) 11. – P. 143-145.
3. Хабибова Н.Н. Клинико-биохимические особенности течения псевдоаллергических вариантов хронического рецидивирующего афтозного стоматита// *Проблемы биологии и медицины*. – 2018. - № 4 (104). – С. 220-222.
4. Хабибова Н.Н., Саидов А.А., Саидова М.Р. Сурункали рецидивирловчи афтозли стоматитда липидларни перекис оксидланишини ўзига хос хусусиятлари ва оғиз бўшлиғи антиоксидант ҳимоясининг ҳолати// *Тиббиётда янги кун*. – 2018. - № 3 (23). – Б. 61-63.
5. Хабибова Н.Н., Вахидова М.А. Оценка защитной системы слизистой оболочки ротовой полости при хроническом рецидивирующем афтозном стоматите// *Вестник ТМА*. –2019. -№ 3. – С. 131-133.
6. Хабибова Н.Н., Хабилов Н.Л. Роль адгезивных молекул в развитие афтозного стоматита// *Stomatologiya*. Ташкент. -2019. - № 3. – С. 32-36.
7. Khabibova N.N. Clinical characteristics of patients with recurrent aphthous stomatitis// *Annals of international medical and dental research*. – 2019. – Vol. 5. Issue 5. - P. 64-66.
8. Хабибова Н.Н., Хабилов Н.Л. Оценка сосудисто-тканевых расстройств и регионарного кровотока при хроническим рецидивирующим афтозном стоматите// *Новый день в медицине*. - 2019. – 3 (27). – С. 262-266.

9. Khabibova N.N., Khadjimetov A.A. Some occurrence aspects of chronic recurrent aphthous stomatitis of the oral cavity// *Global Journal of Medical, Physical and Health Education*. – 2019. - Vol. 7 (3). - P. 284-286.
10. Khabibova N.N. Characteristic features of the biochemical indicators of mixed saliva in patients with chronic recurrent aphtosis stomatitis// *Global Science Research Journals*. - 2019. - Vol. 7 (8). – P. 521-526.